

Razlike v dolžini peruti in masi pri svilnici *Cettia cetti* iz Slovenije in Makedonije

The differences in wing length and weight concerning the Cetti's Warbler *Cettia cetti* from Slovenia and Macedonia

Dare ŠERE¹

Izvleček

Prikazani so rezultati primerjave biometričnih podatkov (dolžina peruti in masa) za svilnice *Cettia cetti*, obročkane v letih 1998 in 1999 v Primorju (Slovenija), ter primerjalni material, zbran na Dojranskem jezeru (Makedonija). Leta 1997 je namreč skupina slovenskih in makedonskih ornitologov proučevala in obročkala ptice v tem delu Makedonije. Vsi zbrani biometrični podatki so iz jesenskega časa, ko je bila že končana kompletna golitev te vrste. Iz zbranih podatkov je razvidno, da obstaja razlika v dolžini peruti med slovenskimi in makedonskimi svilnicami, medtem ko v masi ni bistvene razlike.

Ključne besede: svilnica, *Cettia cetti*, biometrija

Abstract

Results of experimental comparison of biometric data (wing length) for the Cetti's Warbler *Cettia cetti* ringed in 1998 and 1999 in the Primorje coastal region (Slovenia), and of comparative material, gathered at Lake Dojran (Macedonia) are presented. Namely, a group of Slovenian and Macedonian ornithologists was studying and ringing birds in this part of Macedonia in 1997. All gathered biometric data are from the autumn period, when complete summer moulting in this species had already been accomplished. The gathered data clearly show that there is a difference in wing length between Slovenian and Macedonian Cetti's Warblers, while their weight is more or less negligible.

Key words: Cetti's Warbler, *Cettia cetti*, biometry

¹ Prirodoslovni muzej Slovenije Prešernova 20, p.p. 290, SI - 1001 Ljubljana, dsere@pms-lj.si

Uvod

Od Evrope do Azije so znane tri podvrste svilnic *Cettia cetti* in to nominatna *C. c. cetti* (zahodna in južna Evropa, severna Afrika in zahodna Turčija, dolžina peruti ♂♂ 52–66 mm), podvrsta *albiventris* (živi na območju Kazahstana, severnega in vzhodnega Irana ter centralne Azije, dolžina peruti pri ♂♂ od 64–73 mm) ter podvrsta *orientalis* (ki živi v centralni Turčiji, Levantu, na Kavkazu in v sz. Iranu) s pripisom, da je ta podvrsta podobna podvrsti *albiventris*, vendar so njeni predstavniki malo manjši (SVENSSON 1992). Bolj konkretne podatke o dolžini peruti za vse tri podvrste navaja CRAMP et al. (1992): *C. c. cetti* (♂♂ 58–66 mm in ♀♀ 52–57 mm), *orientalis* (♂♂ 62–69 mm in ♀♀ 59–65 mm) ter *albiventris* (♂♂ 64–73 mm in ♀♀ 60–69 mm). HANS BUB in HARALD DORSCH (1988) v svojem znanem 4. delu z naslovom: Cistensänger, Seidensänger, Schwirle u. Rohrsänger omenjata podvrsto *salvatoris* (Balcari in Španija ?) z dolžino peruti do 64 mm. V nadaljevanju je omenjeno tudi področje južne Italije do južne Francije in naprej do vzhodnega Balkana, kjer naj bi znašala dolžina peruti do 69 mm. Ob tem pa avtor dodaja, da so verjetno balkanske svilnice (Syn. *sericea*, *reiseri*, *muelleri*) svetlejše od zahodnoevropskih (*C. c. cetti*), prav tako je razvidno, da največja dolžina peruti od Balearov in Malte (do 64 mm) narašča prek Kamarge (do 66 mm) do Balkana (do 68 mm). WILLIAMSON (1976) v svojem priročniku za obročkovalce navaja naslednje dolžine peruti za evropske svilnice: 58–64 mm za ♂♂ ter 51–57 mm za ♀♀.

Večina avtorjev različno navaja razliko med spoloma v dolžini peruti za podvrsto *cetti*: ♂♂ (57–68 mm) in ♀♀ (50–61 mm) (BUB & DORSCH 1988), ♂♂ (59–66 mm) in ♀♀ (52–61 mm) (SVENSSON 1992) ter ♂♂ (58–66 mm) in ♀♀ (52–57 mm) (CRAMP et al. 1992).

Razlike med spoloma omenjajo isti avtorji tudi za maso npr. nad 12,5 g je ♂, pod 12,5 g je ♀ (SVENSSON 1992). Bolj natančne podatke za dežele južne Evrope navajata BUB in DORSCH (1988): 8,0–14,5 g = ♀ in 10,0–18,5 g = ♂.

Metode dela

Biometrične podatke (dolžina peruti in mase) svilnic iz Slovenije (N = 91) smo zbrali na terenu Bonifike pri Kopru (45.34 N / 13.45 E) in to v jesenskem času od septembra do decembra 1998 in 1999. V tem času je namreč v glavnem že končana kompletna golitev pri odraslih oz. večletnih osebkih za razliko od mladih oz. prvoletnih osebkov, ki se kompletno sploh ne golijo. Na Dojranskem jezeru (41.12 N / 22.43 E) v Makedoniji (N = 72) smo zbirali podatke od 12. do 18. oktobra 1997. Vse svilnice so bile ujetе v najlonske mreže naslednjih dimenzij: 12 m x 4 m x 15 mm x 5 prekatov. Starosti svilnic pri večini osebkov v tem času nismo določevali, ker ni razlik v obarvanosti perja (SVENSSON 1992), temne pike na jeziku pri prvoletnih osebkih (ly) pa po naših izkušnjah niso dovolj zanesljiv podatek za starost. Za merjenje dolžine peruti smo uporabljali ravnila za merjenje peruti do natančnosti 1 mm. Dolžina peruti se je merila z metodo W (3), ki da maksimalno dolžino peruti (SVENSSON 1992). Masa je bila izmerjena do 0,1 g natančno s tehtnico Pesola (50 g).

Zbrani in uporabljeni so bili naslednji biometrični podatki (v oklepaju je velikost vzorca in država): dolžina peruti (N = 91 SLO) in (N = 72 MAK) ter masa (N = 91 SLO) in (N = 71 MAK). Vse svilnice so bile za potrebe obročkanja kasneje na istem mestu izpuščene.

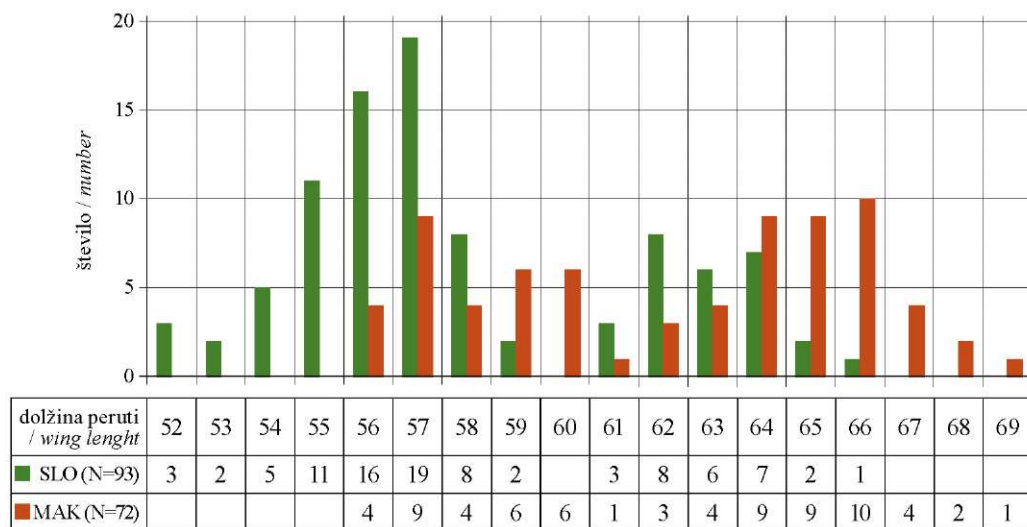
Rezultati in diskusija

Dolžina peruti

Razpon dolžine peruti pri svilnicah, izmerjenih v Sloveniji, je 52–66 mm (N = 93). Iz teh zbranih podatkov sledi, da pri nas živi dominatna podvrsta *C. c. cetti*. Na podlagi dolžine peruti naj bi bil razviden tudi spolni dimorfizem: < 60 mm = ♀, > 60 mm = ♂ (Sl. 1). SVENSSON (1992)

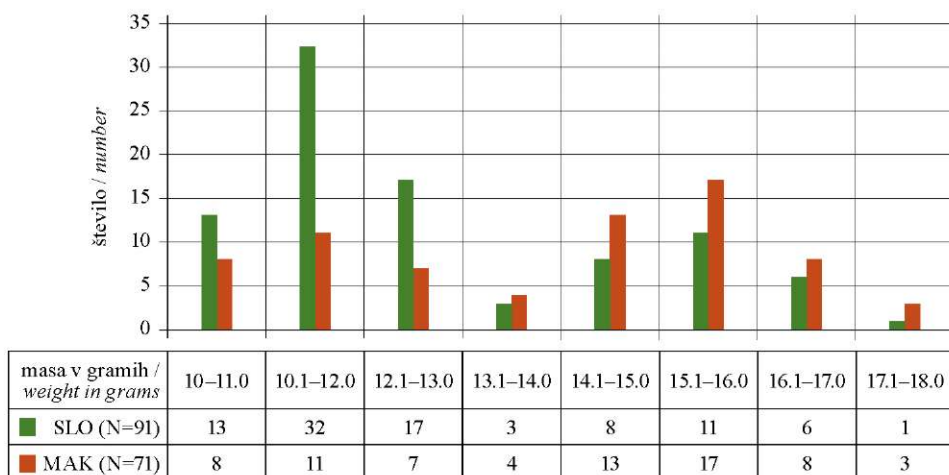
Slika 1: Primerjava dolžine peruti med slovenskimi (SLO) in makedonskimi (MAK) svilnicami *C. cetti*

Figure 1: Comparison of wing length between Slovenian (SLO) and Macedonian (MAK) Cetti's Warblers *C. cetti*

Slika 2: Primerjava mase med slovenskimi (SLO) in makedonskimi (MAK) svilnicami *C. cetti*

Figure 2: Comparison of weight between Slovenian (SLO) and Macedonian (MAK) Cetti's Warblers *C. cetti*

navaja za *C. c. cetti* naslednje podatke: 59–66 mm = ♂ in 52–61 mm = ♀. Ker se naši zbrani podatki o dolžini peruti popolnoma ujemajo s podatki SVENSSONA (1992), sledi, da so osebkii z dolžino peruti od 59–61 mm lahko ♂ ali ♀. Ob teh zbranih podatkih (N = 93) je potrebno dodati tudi to, da pri nas še ni bila izmerjena perut z dolžino 60 mm!

Razpon dolžine peruti pri svilnicah, izmerjenih v Makedoniji, je od 56 mm do 69 mm (N = 72). V primerjavi s podatki iz Slovenije (52–66 mm) je razlika med najmanjšo in največjo dolžino peruti 14 mm, pri podatkih iz Makedonije pa 13 mm. Kljub temu je razlika v tem, da se prične dolžina peruti slovenske svilnice (♂) pri dolžini 52 mm, makedonske pa šele pri 56 mm. Podobno velja tudi za samce (♀), saj ima lahko samec iz Slovenije najdaljšo perut pri 66 mm, iz Makedonije pa pri 69 mm (Sl. 1). Za podvrsto *orientalis* navaja CRAMP et al. (1992) dolžino peruti od 59 do 69 mm, BUB & DORSCH (1988) pa samo maksimalno dolžino in to do 68 mm. Iz naših zbranih podatkov lahko sklepamo, da na jugu Makedonije živi podvrsta *C. c. orientalis*. Prav tako je iz zbranih podatkov o dolžini peruti razviden spolni dimorfizem: < 61 mm = ♀, > 61 mm = ♂ (Sl. 1). Na podlagi primerjave s podvrsto *cetti*, (59–61 mm) lahko sklepamo, da so osebkii podvrste *orientalis* z dolžino peruti od 60 do 62 mm lahko ♂ ali ♀.

Masa

Svilnice iz Slovenije in Makedonije se po masi (g) med seboj bistveno ne razlikujejo (Sl. 2). Razpon mase je od 10,8–17,3 g v Sloveniji (N = 91) ter 10,3–17,8 g v Makedoniji (N = 71).

Različni avtorji (CRAMP et al. 1992, WILLIAMSON 1976) navajajo razliko med spoloma po dolžini peruti in masi s tem, da se ti podatki med seboj ne prekrivajo. Podatke, ki se med seboj tudi delno prekrivajo, navajata BUB in DORSCH (1988) ter SVENSSON (1992). Naši zbrani podatki o dolžini peruti in masi temeljijo na živih primerkih in s tem v zvezi ni bila možna zanesljiva določitev spola. Kljub temu smo zbrali podatke, ki potrjujejo, da v nekaterih primerih le ni možno zanesljivo določiti spola na njihovi podlagi. Zanimiva sta dva podatka iz Slovenije, ko masa (10,3 g) ustreza ♀, dolžina peruti (63 mm) pa ♂. Drugi podatek je prav nasproten, ko masa 15,0 g ustreza ♂, dolžina peruti 56 mm pa ♀.

Zbrani biometrični podatki dolžine peruti v Sloveniji (N = 93) dajo srednjo vrednost 58,05 mm za razliko od podatkov, zbranih v Makedoniji (N = 72), ko naraste srednja vrednost na 62,17 mm. S tem v zvezi naši podatki dopolnjujejo trditev, da razpon dolžine peruti od zahodne Evrope proti Aziji narašča.

Povzetek

V Sloveniji je bila pri svilnicah v jesenskem času od 1998 do 1999 leta pri obročkanju izmerjena tudi dolžina peruti in masa. Tako imajo naše svilnice dolžino peruti od 52 do 66 mm (N = 93), s srednjo vrednostjo 58,05 mm, kar je značilno za podvrsto *C. c. cetti*. Razpon mase je od 10,8–17,3 grama (N = 91).

Dolžina peruti pri svilnicah, izmerjenih v južni Makedoniji jeseni 1997, je od 56 do 69 mm (N = 72), s srednjo vrednostjo 62,17 mm, kar je značilno za podvrsto *C. c. orientalis*. Masa makedonskih svilnic se bistveno ne razlikuje od slovenskih in znaša od 10,3 do 17,8 grama (N = 71). Naši zbrani podatki dopolnjujejo in hkrati potrjujejo trditev, da razpon dolžine peruti od zahodne Evrope proti Aziji narašča.

Summary

In Slovenia, wing length and weight of ringed Cetti's Warblers were also measured during the ringing carried out in the autumns of 1998 and 1999. It was established that wing length of our Cetti's Warblers varied from 52 to 66 mm (N=93) with the mean value of 58.05 mm, which is characteristic of the subspecies *C. c. cetti*. Their weight ranged from 10.8 to 17.3 g (N=91).

Wing length in Cetti's Warblers measured in Macedonia in the autumn 1997 oscillated between 56 and 69 mm (N=72) with the mean value of 62.17 mm, which is characteristic of the subspecies *C. c. orientalis*. The weight of Macedonian Cetti's Warblers varied from 10.3 to 17.8 g (N=71) and does not significantly differ from the weight of Slovenian individuals. Our gathered data supplements and at the same time confirm the claim that the wing length span increases from western Europe towards Asia.

Literatura

- BUB, H. & H. DORSCH 1988: *Kennzeichen un mauser europäischer Singvögel*, 4. Teil. Die Neue Brehm-Bücherei.
- CRAMP, S. (ed). 1992: *The Birds of the Western Palearctic*. Vol. VI: 7–19. Oxford Univ. Press., Oxford.
- SVENSSON, L. 1992: *Identification Guide to European Passerines*. (4.) Stockholm.
- WILLIAMSON, K. 1976: *Identification for ringers 1. The genera Cettia, Locustella, Acrocephalus and Hippolais*. Revised Editional. BTO.